

מרכזיים אחרים קיימו ביניהם מגע יומיומי לניהול המשפט. כל חלקי מנגנון החושך גויסו, בוצעו פעולות סתר נרחבות, הופעל מנגנון אדיר של לחץ ושיהוד. אחרי פסק הדין המחוזי ("קסטנר מכר את נשמתו לשטן") הוגש מיד עירעור, ולצורך זה הקריבה מפא"י את הקואליציה הממשלתית, ערב הבחירות. הממשלה נפלה, בנסיבות שיכלו להביא למפלגה נזק רב בקלפיות.

מדוע נהנה מפא"י כך? מפני שקסטנר סרח בבודפשט? מפני שקסטנר לקה בנירנברג בהתקפה של שגעון גדלות? גרסות קלילות, קלילות מדי, לעומת הכובד המוחץ של פעולת מפא"י.

אמנם, קסטנר ידע הרבה. אילו פתח את פיו וגילה את כל האמת (כפי שעשה זאת יואל בראנד כעבור כמה שנים), אילו הטיח בפני ראשי הסוכנות את ההאשמה הנוראה שהם יכלו להציל מאות אלפים מיהודי הונגריה ולא עשו זאת, מפני שהיו משועבדים לאנגלים — יכול היה הדבר להביא נזק עצום למפא"י.

זהו גורם חשוב, שאין להתעלם ממנו, והקשור גם בנסיבות מותו. אולם גורם זה, לבדו, אינו מספיק.

דרושה לנו סיבה הרבה יותר כבדה — סיבה הנוגעת לאינטרסים המרכזיים ביותר של השלטון או המפלגה.

אנו משתכנעים בכך עוד יותר בבואנו אל השאלה האחרונה. מדוע עזרה ממשלת ישראל לבכר, מדוע מסרה לו הזמנות כלכליות, מדוע היא מוסיפה לחפות עליו עד היום, מדוע אין היא דואגת להעמדתו לדין? האם רק מפני שבכר יודע משהו מרשיע על קסטנר — אותו קסטנר שרצח מזמן, ושהורגיו כבר שוחררו? לא. תהיה מידת האמת בכל הגרסות שמנינו כאשר תהיה — אף אחת מהן אינה מגיעה, ואפילו אינה מתקרבת, לפתרון כולל של צרורות העלומות כולו.

★ ★ ★

שבועה מידיונים נעלמו

ה קדשתי לפרשת קסטנר הרבה מאות שעות מחיי, מראשית ההכנות למשפט גרינבלד, ועד להכנת הסידרה על קורט בכר לפירסום. בכל התקופה הזאת הטרידו אותי השאלות האלה. דיברתי עליהם עם עשרות אנשים — החל בקסטנר המנות עצמו, וכלה במומחים גרמניים.

אני עומד לפרט להלן את הגירסה שאליה הגעתי. אני מקדים ואומר שאין לה הוכחות סופיות — ומסופקני אם בכלל תיתכנה כיום הוכחות כאלה.

אולם אני טוען — ולדעתי זהו הטענה המכרעת — שזוהי הגירסה היחידה המספקת תשובה לכל השאלות ששאלתי בפתחת כתבה זו. אין גירסה אחרת.

נחזור, אם כך, לאותם ימים הרריעולם, ימי מאי 1945, ימי ההתמוטטות של הרייך השלישי.

קורט בכר נמצא בהרי איסטריה העילית, מעוזם האחרון של הנאצים. הוא ידע כי תוך ימים מעטים יפול בשבי. הוא הכין לכך את הכל — חבורה של יהודי-אליבי, שנועדו למנוע את הריגתו המיידית בעת לכידתו, וחלוקה של הונג.

אין ספק כי בימי המלחמה שרד בכר, למען כיסו הפרטי, מיליונים רבים של דולארים. ערב לכידתו מסר ליהודי משה שווייגר אוצר אחד — של כמיליון דולאר — כדי שזה ימסרו לקסטנר, עבור היהדות העולמית. לדבריו, היה זה כל הכסף שלקה מן היהודים תמורת נסיעתם לחופש ברכבת ברגן-בלזן המפורסמת.

בשבועות שלאחר-מכן נתגלו שני אוצרות נוספים, אותם החביא בכר. אין ספק שהחביא אוצרות נוספים במערות הבלתי-ספורות של אזור זה, וכי בבנקים שווייצים החזיק מיליונים רבים נוספים.

שלושה האוצרות הראשונים נמסרו לידי הצבא האמריקאי. כעבור זמן העבירם זה אל הסוכנות היהודית. אולם בדרך קרה נס. האוצרות הוערכו בשבעה מיליון דולארים.

ואילו הסוכנות טענה כי האוצר שקיבלה שדה רק חמישים אלף דולאר!

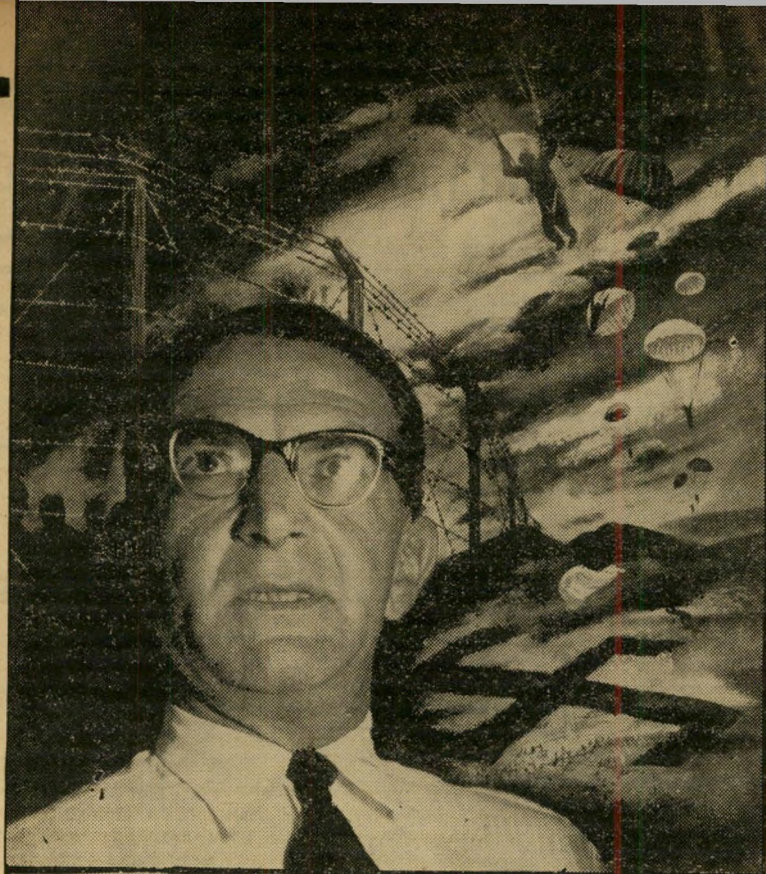
משמע: אוצר של כשבעה מיליון דולאר נעלם. אפילו נניח שחלק קטן מזה נגנב עוד בידי האמריקאים — ברור כי עיקר המיליונים הגיע לידי מוסדות יהודיים, אך לא לספרייה-חשבונית שלהם.

האם הועברו למטרות בלתי-גלויות? האם נגנבו בידי גופים, או בידי יחידים? עוד נחזור לכך. העיקר הוא לקבוע: בהזדמנות זו נוכחו אנשים מסויימים במוסדות היהודיים לדעת כי בכר שדה מיליונים. והרי התיאבון בא עם האכילה.

(ונוסוף כאן שתי הערות ביניים:

א' — לדברי בכר עצמו, היה אוצר זה שייך ליהודים שניצלו ברכבת ברגן-בלזן. משמע: יהודים חיים, ששמותיהם ידועים. אולם הסוכנות לא החזירה אף פרוטה אחת ליהודים אלה — אף לא את חמישים אלף הדולארים אשר בקבלתם היא הודתה בעצמה.

ב' — בכר טען כי חוץ מאוצר זה לא נשאר שום כסף בידיו. כל שאר האוצרות שנשדדו מן היהודים, המגיעים לעשרות מיליונים, נמסרו על-ידו — כפי שהודיע במכתב ליואל בראנד — לקופת הרייך. אולם ממשלת ישראל לא תבעה מעולם את הכסף הזה חזרה מגרמניה, אף שאינו נכלל בהסכם השילומים. והרי בכר עצמו בודאי מוכן להעיד

רודולף קסטנר כאיש-השנה תש"ד וציור של שמואל בק

על קבלת אוצרות אלה ועל העברתם לידי הרייך, ויש עדים אחרים למסירת האוצרות לבכר. שתי הערות צדדיות — אך הן זורקות אור חשוב על הדברים שייאמרו להלן.)

★ ★ ★

קפלן הטיל תפקיד

ל מחרת המלחמה לא היו לקסטנר שום אשליות על אופיו של בכר. הוא השמיץ אותו בגלוי. הוא תיאר אותו כפי שהיה באמת.

נזכור את אשר כתב קסטנר ב-1946: "בכר פרש עלי את כנפיו כדי לחבר אליבי לעצמו." כלומר: בכר הוא פושע-מלחמה הזקוק לאליבי. ובדו"ח שכתב באוקטובר 1945 לקונגרס היהודי, על הצלת יהודי הונגריה, לא הזכיר את בכר אף במילה אחת כמצילי-יהודים!

מסתבר, איפוא, כי אז לא חלם עדיין קסטנר להציל את בכר (עובדה שיש בה כדי להפריך את הגירסה כאילו יכול היה בכר להזיק לקסטנר, ושקסטנר פחד מזאת. אילו היה זה נכון ב-1947, הרי היה זה בלי ספק נכון עוד יותר ב-1945).

והנה, כעבור שנה, כבר מופיע בכר בדו"ח אחר של קסטנר כגואל היהודים, וכעבור שנתיים חש קסטנר לעזרתו של בכר בנירנברג, ממציא לו אליבי ומכניס אליבי זה לבכר ממש לפה, כפי שראינו. מה קרה בינתיים?

לדעתי, טמון מפתח התעלומה בפסוק אחד שכתב קסטנר לאליעזר קפלן, מראשי הסוכנות היהודית, אחרי שהציל את בכר בנירנברג. בפסוק זה, שפורסם במשפט קסטנר, מודיע קסטנר לקפלן כי הוא, קסטנר, עשה את אשר הטיל עליו קפלן לעשות.

מה הטיל קפלן על קסטנר? מסתבר, מאותו פסוק: להציל את בכר. ואכן, קסטנר דיחח בפירוש על הצלה זו לקפלן.

מי היה קפלן? עובדה מכרעת: קפלן היה גיבור הסוכנות היהודית, שרה-אוצר של ההנהגה הציונית ושל מפא"י, קודמו של לוי אשכול. מדוע טיפל וזקא הוא בפרשה זו? מה הקשר בין הצלת בכר ובין כסף?

הגירסה שלי היא זאת: אימתי ב-1946, סמוך לשינוי-דעתו הפתאומי של קסטנר על בכר, העביר בכר לקסטנר הודעה על כך שהוא מוכן לשלם ליהודים עבור הצלתו (כסף שהיהודים שילמו פעם לבכר עבור הצלתם שלהם — בכר הכיר את השיטה היטב, שהרי הוא המציא אותה). כזכור, היה בכר חופשי במחנה-השבויים, נחשב ל"כבשה הלכנה" בס"ס